

סוגיה נז: איסור אכילת קרבן פסח נא ומבושל

רקע

הגמ' עוסקת באיסור לאכול קרבן פסח נא ומבושל, ודנה בשני נושאים:
א. דין האוכל נא ומבושל, האם לוקה אחת או שתיים. ב. דין האוכל צלי ומבושל מבעוד יום.
סוגיה זו אינה קשורה להלכות פסח, ולכן נלמד אותה בבקיות בלבד [את סוגיית "מים שלנו" למדנו].

מקורות

א. מא.מב. "ת"ר יכול צלאו כל צורכו... והיכא דלא איתמר לא איתמר"
ב. רמב"ם הל' קרבן פסח מניין המצוות מצוה ז, פ"ח הל' א-ח

הסבר הסוגיה

"אמר רבא אכלו נא לוקה שתיים מבושל לוקה שתיים נא ומבושל לוקה שלש אביי
אמר אין לוקין על לאו שבכללות". [גמ' מא.מב.מא:]

אביי ורבא סוברים שבפסוק "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש" יש שלושה לאוים: א. אכילת נא. ב. אכילת מבושל. ג. אכילת דבר שאינו צלי. הם נחלקו האם לוקים על כל השלושה או שעל הלאו השלישי אין לוקים כיוון שהוא לאו שבכללות [=לאו שאינו מגדיר את האיסור בצורה ספציפית, "דכולל בו כל מיני בשולים שאינם צליה לאסור" (רש"י מא: ד"ה לאו שבכללות הוא)].

הרמב"ם [ספר המצוות לאו קכה] מונה את איסור אכילת נא ואיסור אכילת מבושל כלאו אחד, ואת איסור אכילת דבר שאינו צלי, הרמב"ם אינו מונה כלל. לפיכך לדעתו ניתן ללקות אחת בלבד. לפי שיטה זו האוכל בשר חי היה אמור להיות פטור, אבל הרמב"ם [קרבן פסח פ"ח ה"ו] פוסק שהוא עובר על עשה של "צלי אש", ואינו לוקה. שיטת הרמב"ם צריכה עיון [עיין לח"מ, ותוס' ד"ה איכא].

"ת"ר אכל כזית נא מבעוד יום פטור..." [בריייתא מא:]

נחלקו רבנן ורבי האם אוכל כזית נא מבעוד יום חייב. רבי מחייבו ורבנן פוטרם אותו. נראה להסביר שמחלוקתם נובעת ממחלוקת בהבנת איסור נא. רבנן סוברים שלקרבן פסח יש יעוד להאכל לפני ה' כסעודת בני חורין, כסעודת בני מלכים. כשהקרבן נאכל בזמנו יש איסור לפגוע ביעודו של הקרבן, שלא בזמן אכילת הקרבן, אין לקרבן יעוד, ואין איסור

לאוכלו נא ומבושל. רבי אינו מקבל הבנה זו, והוא מחייב על אכילת נא ומבושל אף מבעוד יום.